

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

CZWARTA SEKCJA

JAKUBCZAK przeciwko POLSCE

(Skarga nr 17354/04)

WYROK

STRASBURG

10 maja 2011 roku

*Wyrok ten stanie się ostateczny zgodnie z warunkami określonymi w Artykule 44 § 2 Konwencji.
Wyrok ten może podlegać korekcie wydawniczej.*

W sprawie Jakubczyk przeciwko Polsce,

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Seksja Czwarta), zasiadając jako Izba w składzie:

Nicolas Bratza, *Przewodniczący,*

Lech Garlicki,

Ljiljana Mijović,

Päivi Hirvelä,

Ledi Bianku,

Zdravka Kalaydjieva,

Nebojša Vučinić *sędziowie,*

oraz Lawrence Early, *Kancierz Sekcji,*

Obradując na posiedzeniu zamkniętym w dniu 12 kwietnia 2011 roku,

Wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 17354/04) przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej wniesionej do Trybunału na podstawie Artykułu 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”), przez obywatela polskiego, Pana Ryszarda Jakubczyka („skarżący”), w dniu 22 kwietnia 2004 roku.
2. Skarżący był reprezentowany przez Panią M. Gąsiorowską, adwokata praktykującego w Warszawie. Rząd Polski („Rząd”) był reprezentowany przez pełnomocnika, Pana J. Wołosiewiczza z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.
3. Skarżący zarzucił, że jego prawa gwarantowane przez Artykuł 6 § 1 i § 3 (d) Konwencji zostały naruszone, gdyż nie miał możliwości zadawania pytań głównym świadkom w toczącym się przeciwko niemu postępowaniu karnym.
4. W dniu 24 kwietnia 2008 roku Przewodniczący Sekcji Czwartej zdecydował o zakomunikowaniu Rządowi skargi. Zdecydowano także o rozpatrzeniu w tym samym czasie skargi, co do jej meritum oraz dopuszczalności.

FAKTY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

5. Skarżący urodził się w 1952 roku i mieszka w Kielcach.

A. Postępowanie przygotowawcze i proces

6. W dniu 13 grudnia 2000 roku funkcjonariusze policji dokonali przeszukania lokalu w B., który jest własnością jednego z współników skarżącego, gdzie odkryli laboratorium chemiczne i substancje, które okazały się niezbędne do produkcji narkotyków i różnych urządzeń, *inter alia* do produkcji tabletek.

7. W dniu 15 grudnia 2000 roku skarżący został zatrzymany przez policję. W dniu 17 grudnia 2000 roku Sąd Rejonowy w Kielcach zdecydował o zastosowaniu tymczasowego aresztowania skarżącego pod zarzutem produkcji substancji psychotropowych.
8. Następnie, jego tymczasowe aresztowanie zostało przedłużone.
9. W dniu 11 grudnia 2001 roku skarżący został postawiony w stan oskarżenia przed Sądem Okręgowym w Kielcach pod zarzutem kierowania zorganizowaną grupą przestępczą, która w okresie między rokiem 1996 a dniem 15 grudnia 2000 roku wyprodukowała znaczne ilości amfetaminy, heroiny i kokainy. Jednocześnie, trzy inne osoby zostały postawione w stan oskarżenia w tym samym postępowaniu.
10. W tym samym czasie prokurator przedstawił skarżącemu inne zarzuty dotyczące nielegalnego transportu substancji psychotropowych do Austrii i innych krajów europejskich oraz dystrybucji narkotyków w tych krajach.
11. W dniu 15 stycznia 2002 roku odbyła się pierwsza rozprawa.
12. W dniu 27 listopada 2002 roku w Sądzie Okręgowym w Kielcach odbyła się rozprawa, na której prokurator wniósł o odczytanie zeznań świadków W.P. jak również J.K., B.S. i G.C. Adwokat skarżącego sprzeciwił się, twierdząc, że zeznania te zostały złożone przed sądem austriackim w innym postępowaniu karnym, w którym osobom tym przedstawiono zarzuty, a tym samym nie otrzymały one pouczenia o odpowiedzialności karnej za składanie nieprawdziwych zeznań. Poniósł również, że władze polskie nie podjęły żadnych kroków, celem bezpośredniego przesłuchania tych osób w Polsce na etapie postępowania przygotowawczego. Ponadto podważył podstawę prawną, która mogłaby umożliwić odczytanie zeznań złożonych przed sądami zagranicznymi.
- Niemniej jednak, sąd postanowił odczytać zeznania W.P. i pozostałych świadków. Sąd oparł się na art. 587 Kodeksu postępowania karnego i następnych, które zezwalają na odczytanie zeznań świadków i oskarżonych z innych postępowań sądowych. Zgodził się, że nie było jasne, czy przepis ten może mieć zastosowanie do sytuacji, w której działania zagranicznych władz nie zostały podjęte na wniosek władz polskich, jednak wątpliwości te zostały oddalone przez Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 28 marca 2002 roku. Sąd Okręgowy zbadał zasady postępowania karnego w Austrii i stwierdził, że nie naruszają one zasad i gwarancji zagwarantowanych w polskim porządku prawnym.
13. Na rozprawie w dniu 20 lutego 2003 roku sąd rozpoczął odczytywanie zeznań W.P. i pozostałych świadków. Skarżący zakwestionował prawdziwość zeznań W.P.
14. W dniu 19 marca 2003 roku adwokaci skarżącego zwrócili się do sądu, *inter alia*, o bezpośrednie przesłuchanie świadków W.P. i B.S. przed sądem w celu wyeliminowania sprzeczności. Wskazywali na rozbieżności w ich zeznaniach, które mogłyby zostać zweryfikowane jedynie przez bezpośrednie przesłuchanie ich przez sąd.
15. W tym samym dniu Prokurator Okręgowy złożył w sądzie odpowiedź na wniosek skarżącego, nie oponując przeciwko przesłuchaniu świadków W.P. i B.S. przez sędziego delegowanego, jako że do tej pory nie zostali oni przesłuchani przez władze Polski w związku z tym postępowaniem.
16. W dniu 26 marca 2003 roku Sąd Okręgowy w Kielcach oddalił wniosek skarżącego o bezpośrednie przesłuchanie W.P. i B.S., bez podania w uzasadnieniu przyczyny odmowy.

B. Wyrok sądu pierwszej instancji

17. W dniu 30 maja 2003 roku sąd wydał wyrok w sprawie. Skarżący został skazany za następujące przestępstwa, popełnione w bliżej nieokreślonym dniu pomiędzy rokiem 1997 a dniem 15 grudnia 2000 roku:

- 1) przechowywanie i posiadanie znacznych ilości substancji psychotropowych;
- 2) przechowywanie, posiadanie i nabywanie urządzeń niezbędnych do nielegalnej produkcji substancji psychotropowych;
- 3) wytwarzanie znacznych ilości substancji psychotropowych, zwłaszcza amfetaminy.

Sąd uznał, że skarżący działał wraz z trzema współnikami, uniewinnił go natomiast od zarzutu kierowania zorganizowaną grupą przestępczą. Sąd skazał skarżącego na dziewięć lat pozbawienia wolności i grzywnę.

18. Okoliczności sprawy zostały ustalone na podstawie:

- 1) ekspertyz przedstawionych przez dziewięciu różnych biegłych, w tym opinii przygotowanej we współpracy z Instytutem Ekspertyz Sądowych w Wiesbaden (Niemcy);
- 2) zeznań trzydziestu trzech osób, świadków i współoskarżonych;
- 3) zeznań W.P., B.S. i pozostałych świadków złożonych przed władzami austriackimi, w tym tych odczytanych na rozprawie;

4) dokumentów: dokumentacji przeszukania pomieszczeń, sprawozdań na temat wykorzystania psów policyjnych i identyfikacji zapachów, zapisów z miejsca kontroli sądowej, opinii kryminologicznych, dokumentów, badania dowodów przedstawionych na rozprawie, dokumentów przechowywanych w kancelarii tajnej, dokumentów przedstawionych przez świadka T.S., dokumentacji fotograficznej dowodów i urzędowej korespondencji dotyczącej dowodów.

Niektóre dowody, o których mowa powyżej, zostały zebrane w innym postępowaniu karnym wytoczonym przeciwko skarżącemu (odnośnie zarzutów przedstawionych w 2001 roku, zobacz paragraf 10 powyżej).

19. Podczas rekonstrukcji okoliczności sprawy sąd w pierwszej kolejności zbadał rodzaj i ilości substancji chemicznych zabezpieczonych w trakcie przeszukania pięciu pomieszczeń laboratorium w B. i przypuszczalny okres działalności laboratorium. Pisemne uzasadnienie wyroku w tym zakresie jest szczegółowe i wyczerpujące. Trybunał dogłębnie zbadał wyniki przeszukania laboratorium, przeprowadzone przez kilku biegłych, którzy zgromadzili blisko 100 próbek substancji chemicznych, jak również filmy wideo i dokumentację fotograficzną. Sąd zbadał metodologię i procedury zastosowane przez biegłych, w świetle zarzutów wysuniętych przez oskarżonego, że niektóre dowody przeciwko nim zostały sfabrykowane.

20. Sąd ocenił następnie zaangażowanie każdego ze współoskarżonych w działalność, o którą zostali oskarżeni. W odniesieniu do skarżącego, sąd odniósł się do przeprowadzonych przez polskich i niemieckich biegłych porównań w zakresie substancji chemicznych znalezionych w laboratorium oraz do tabletek ekstazy skonfiskowanych w kilku krajach europejskich, zwłaszcza w Austrii. Biegli stwierdzili, że było wielce prawdopodobne, że narkotyki znalezione za granicą zostały wyprodukowane w laboratorium B. Związek pomiędzy skarżącym, pozostałymi współoskarżonymi, a działalnością laboratorium został ustalony na podstawie dowodów dogłębnie zbadanych przez sąd, jak również poszlak.

21. Sąd ocenił wiarygodność zeznań odebranych od W.P. i pozostałych świadków przez sądy austriackie i organy prowadzące dochodzenie, które zostały następnie odczytane na rozprawie i

ustalił, że stanowiły one pełnowartościowy materiał dowodowy. Pozwoliły na ustalenie osobistego powiązania między skarżącym a handlarzami narkotyków aresztowanymi w Austrii, a w szczególności na wskazanie na W.P. Sąd wykorzystał te dowody na poparcie tego, co zostało ustalone przez biegłych, a mianowicie, że narkotyki znalezione za granicą, w rzeczywistości zostały wyprodukowane w laboratorium B. Sąd uznał, że W.P. w swoich zeznaniach obciążył siebie w znacznie większym stopniu niż skarżącego. W.P. uznał siebie za głównego organizatora transakcji związanych z handlem narkotykami i przedstawił skarżącego jako nieskutecznego wykonawcę jego poleceń.

C. Postępowanie apelacyjne i kasacyjne

22. W dniu 31 grudnia 2003 roku skarżący wniósł apelację od wyroku. Zarzucił w szczególności, że zeznania W.P., jak i trzech pozostałych świadków, zostały odczytane przed sądem, mimo że nie zostali oni wezwani przez władze polskie zgodnie z artykułem 587 Kodeksu postępowania karnego. Skarżący zakwestionował także oddalenie przez sąd jego wniosku o bezpośrednie przesłuchanie W.P. Ponadto, apelacja podważała materiał dowodowy wskazujący, że skarżący produkował narkotyki do dnia 15 grudnia 2000 roku. Twierdził, że stan laboratorium, w momencie gdy zostało ono poszukane w dniu 13 grudnia 2000 roku wskazywał, że nie było ostatnio używane. Tak więc, sąd błędnie uznał, że skarżący był winnym popełnienia przestępstwa w sposób ciągły do dnia 15 grudnia 2000 roku i zastosował bardziej surowe przepisy prawa, które weszły w życie z dniem 12 grudnia 2000 roku.

23. Prokurator również wniósł apelację, twierdząc, że zostało dostatecznie udowodnione, że skarżący kierował zorganizowaną grupą przestępczą.

24. W dniu 8 kwietnia 2004 roku przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie odbyła się rozprawa i sąd utrzymał w mocy zaskarżony wyrok. Sąd uznał, że sąd pierwszej instancji słusznie odczytał zeznania W.P. i pozostałych świadków odebrane przed sądem austriackim, oraz, że prawidłowo zastosował przepisy prawa w świetle wykładni Sądu Najwyższego określone w wyroku z dnia 28 marca 2002 roku. Sąd Apelacyjny oddalił również argumenty podnoszące że skarżący nie produkował żadnych nielegalnych substancji bezpośrednio przed i po dniu 12 grudnia 2000 roku. Sąd uznał, że policja zabezpieczyła w jego laboratorium znaczną ilość substancji służących do produkcji narkotyków z urządzeniami, które nie zostały zdemontowane i nosiły ślady niedawnego użycia. Według sądu, tego typu laboratorium nie działało w sposób ciągły i nie produkowało stale, ale miało okresy przestoju, czekając na kolejne etapy produkcji, jednakże z zamiarem kontynuowania tego rodzaju działalności.

25. Oprócz wymienionych powyżej poszlak, Sąd Apelacyjny przeanalizował dogłębnie zeznania W.P. i pozostałych świadków złożone w Austrii i ocenił ich przydatność oraz wiarygodność. Podkreślił, że skarżący nigdy nie zakwestionował, że znał W.P. i spotkał go kilkakrotnie, rzekomo w charakterze konsultanta-eksperta w dziedzinie chemii. Trybunał zauważył, że W.P. ujawnił wiele elementów jego kontaktów, które tylko w części dotyczyły skarżącego, bez próby zminimalizowania swojej roli. Jego zeznania zostały uznane za wiarygodne i logiczne oraz potwierdzone przez te złożone przez innych świadków.

26. W dniu 15 lipca 2004 roku skarżący złożył kasację do Sądu Najwyższego.

27. W dniu 19 października 2004 roku Sąd Najwyższy oddalił kasację bez podania pisemnego uzasadnienia.

II. WŁAŚCIWE PRAWO KRAJOWE

28. Artykuł 390 § 1 Kodeks postępowania karnego ("Kodeks") z 1997 roku stanowi:

„Oskarżony ma prawo być obecny przy wszystkich czynnościach postępowania dowodowego.”

29. Artykuł 391 kodeksu stanowi:

"1. Jeżeli świadek bezpodstawnie odmawia zeznań, zeznaje odmiennie niż poprzednio albo oświadczy, że pewnych okoliczności nie pamięta, albo przebywa za granicą lub nie można mu było doręczyć wezwania, albo nie stawiał się z powodu niedających się usunąć przeszkód lub prezes sądu zaniechał wezwania świadka na podstawie art. 333 § 2, a także wtedy, gdy świadek zmarł, wolno odczytywać w odpowiednim zakresie protokoły złożonych poprzednio przez niego zeznań w postępowaniu przygotowawczym lub przed sądem w tej lub innej sprawie albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę.

§ 2. W warunkach określonych w § 1, a także w wypadku określonym w art. 182 § 3, wolno również odczytywać na rozprawie protokoły złożonych poprzednio przez świadka wyjaśnień w charakterze oskarżonego."

30. Zgodnie z art. 587 Kodeksu:

" Sporządzone na wniosek polskiego sądu lub prokuratora protokoły oględzin, przesłuchań osób w charakterze oskarżonych, świadków, biegłych lub protokoły innych czynności dowodowych, dokonanych przez sądy lub prokuratorów państw obcych albo organy działające pod ich nadzorem, mogą być odczytywane na rozprawie na zasadach określonych w art. 389, 391 i 393, jeżeli sposób przeprowadzenia czynności nie jest sprzeczny z zasadami porządku prawnego w Rzeczypospolitej Polskiej."

31. Zgodnie z art. 590 § 4 Kodeksu powyższy przepis ma zastosowanie również do materiałów dowodowych uzyskanych za granicą, nawet jeśli działania te nie zostały podjęte na wniosek polskiego sądu lub prokuratora.

32. Art. 40 (2) ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z 1997 roku stanowi, że produkcja dużych ilości substancji psychotropowych podlega karze pozbawienia wolności do lat pięciu. W dniu 26 października 2000 roku powyższa ustawa uległa nowelizacji, która weszła w życie w dniu 12 grudnia 2000 roku. Zgodnie z wymogami znowelizowanego przepisu art. 40 (2) ustawy, dany czyn podlega karze co najmniej trzech lat pozbawienia wolności, bez określenia górnej granicy odpowiedzialności.

PRAWO

I. ZARZUCANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 § 1 i § 3 (d) KONWENCJI.

33. Skarżący zarzucił, że wytoczone przeciwko niemu postępowanie karne było nierzetelne i nie miał on możliwość przesłuchania lub spowodowania przesłuchania głównych świadków oskarżenia, których wypowiedzi stanowiły podstawę jego skazania. Powołał się na artykuł 6 § 1 i 3 (d) Konwencji, odpowiednie części, które stanowią:

"1. Przy rozstrzyganiu ... o zasadności każdego oskarżenia w wytoczonej przeciwko niemu sprawie karnej, każdy ma prawo do sprawiedliwego ... rozpatrzenia jego sprawy ... przez [a] sąd ...

3. Każdy oskarżony o popełnienie czynu zagrożonego karą ma co najmniej prawo do:
...

(D) przesłuchania lub spowodowania przesłuchania świadków oskarżenia ... "

34. Rząd zakwestionował ten zarzut.

A. Dopuszczalność skargi

35. Na wstępie Rząd podniósł zarzut braku wyczerpania krajowych środków odwoławczych przez skarżącego. Twierdził, że skarżący mógł wnieść skargę konstytucyjną do Trybunału Konstytucyjnego podnosząc, że Artykuł 590 § 4 Kodeksu postępowania karnego i następne były sprzeczne z Konstytucją.

36. Trybunał przypomina, że Artykuł 35 Konwencji, który określa zasady dotyczące wyczerpania środków krajowych odwoławczych, przewiduje rozłożenie ciężaru dowodu. Na Rządzie spoczywa obowiązek podniesienia niewyczerpania krajowych środków odwoławczych i przekonania Trybunału, że skuteczny środek był w danym czasie dostępny w teorii i praktyce, to znaczy, był możliwy i wystarczający dla zapewnienia słusznego zadośćuczynienia w odniesieniu do zarzutów podniesionych przez skarżącego i oferował uzasadnione szanse powodzenia (zobacz *Selmouni przeciwko Francji* [GC], skarga nr 25803/94, § 76, ECHR 1999 V, i *Mifsud przeciwko Francji* (dec.), skarga nr 57220/00, § 15, ECHR 2002 VIII).

37. Trybunał orzekł również, że skarga konstytucyjna w Polsce można być uznana jako skuteczny środek odwoławczy w rozumieniu Konwencji jedynie wówczas, gdy: 1) indywidualne rozstrzygnięcie naruszające Konwencje, zostało wydane bezpośrednio na podstawie niezgodnego z Konstytucją przepisu krajowego 2) regulacje proceduralne mające zastosowanie do wzruszenia określonego rozstrzygnięcia indywidualnego przewidują możliwość wznowienia postępowania lub uchylenia ostatecznej decyzji w rezultacie wyroku

Trybunału Konstytucyjnego stwierdzającego niekonstytucyjność przepisu (zobacz *Pachla przeciwko Polsce* (dec.), skarga nr 8812/02, wyrok z dnia 8 listopada 2005 roku i *Szott Medyńska*, cytowany powyżej).

38. W związku z tym, Trybunał zauważa, że zarzut skarżącego dotyczy sposobu, w jaki odpowiednie przepisy zezwalały na odczytywanie na rozprawie zeznań świadków, co miało miejsce w przypadku skarżącego. W tym względzie Trybunał przypomina utrwalone orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, zgodnie z którym skargi konstytucyjne, oparte wyłącznie na rzekomo błędnej interpretacji przepisu prawnego, są wyłączone z jego kompetencji (zobacz *Palusinski przeciwko Polsce* (dec.), skarga nr 62414/00, ECHR 2006 XIV i *Bobek przeciwko Polsce*, skarga nr 68761/01, § 73, wyrok z dnia 17 lipca 2007 roku). Dlatego Trybunał uważa, że skarga konstytucyjna nie może być uznana za wystarczającą pewnością jako skuteczny środek odwoławczy w przypadku sprawy skarżącego.

Wynika stąd, że zarzut Rządu o niedopuszczalności skargi z powodu niewyczerpania środków krajowych należy oddalić.

39. Trybunał zauważa ponadto, że skarga nie jest oczywiście bezzasadna w rozumieniu artykułu 35 § 3 Konwencji i nie jest niedopuszczalna z jakichkolwiek innych powodów. Należy zatem uznać ją za dopuszczalną.

B. Meritum skargi

1. Argumenty przed Trybunałem

40. Skarżący zarzucił, że nie miał możliwości przesłuchania W.P., głównego świadka oskarżenia. Zeznania złożone przed władzami austriackimi odegrały istotną rolę w jego skazaniu. Niemniej jednak władze krajowe nie próbowały wezwać W.P. i pozostałych świadków lub umożliwić skarżącemu zadawanie im pytań lub skonfrontowania ich z innymi świadkami.

41. Rząd po pierwsze podkreślił, że prawo krajowe pozwalało na odczytanie na rozprawie zeznań W.P. i pozostałych świadków odebranych przed sądami austriackimi. Ponadto Rząd argumentował, że skazanie skarżącego nie było oparte wyłącznie lub w decydującym stopniu na tych zeznaniach. Uzupełniły one jedynie inne dowody zbadane przez sąd. Mimo, że skarżący nie miał możliwości skonfrontowania tych świadków, miał możliwość zakwestionowania ich zeznań we wnioskach kierowanych do sądu. Rozbieżności w zeznaniach świadków, podniesione przez skarżącego, zostały dogłębnie zbadane przez Sąd Apelacyjny.

42. Wreszcie, Rząd zauważył, że skarżący nie znalazł się w gorszej sytuacji w stosunku do prokuratora, jako, że świadkowie ci nie zostali również przesłuchani przez polskiego prokuratora. Podsumowując, Rząd uznał, że prawo skarżącego do obrony nie zostało ograniczone w sposób niezgodny z gwarancjami zapewnionymi przez Artykuł 6 Konwencji.

2. Ocena Trybunału

(a) zasady mające zastosowanie

43. Trybunał przypomina, że dopuszczalność dowodów jest przede wszystkim kwestią podlegającą regulacji prawa krajowego i co do zasady to do sądu krajowego należy ocena

zgromadzonych przed nim dowodów. Zadaniem Trybunału w ramach Konwencji nie jest ocenienie, czy zeznania świadków zostały prawidłowo dopuszczone jako dowód, lecz raczej ustalenie, czy postępowanie jako całość, w tym sposób, w jaki dowody zostały zebrane, było sprawiedliwe (zobacz m.in. *Van Mechelen i inni przeciwko Holandii*, wyrok z dnia 23 kwietnia 1997 roku, § 50, Zbiór wyroków i decyzji 1997 III i *Doorson przeciwko Holandii*, wyrok z dnia 26 marca 1996 roku, Reports 1996-II, str. 470, § 67).

44. Wszystkie dowody muszą być generalnie zebrane podczas publicznego przesłuchania w obecności oskarżonego, w celu zagwarantowania zasady kontradiktoryjności. Istnieją wyjątki od tej zasady, lecz nie mogą one naruszać prawa do obrony. Co do zasady, artykuł 6 § 1 i 3 (d) Konwencji wymaga, aby pozwany miał zagwarantowaną odpowiednią i wystarczającą możliwość zakwestionowania i przesłuchania świadka zeznającego przeciwko niemu, albo w momencie składania przez niego zeznań lub w późniejszym terminie (zobacz *Van Mechelen i inni*, cytowany powyżej, str. 711, § 51 i *Lüdi przeciwko Szwajcarii*, wyrok z dnia 15 czerwca 1992 roku, Seria A nr 238, str.21, § 49).

45. Skazanie nie powinno opierać się wyłącznie lub w decydującym stopniu na zeznaniach, których obrona nie miała możliwości zakwestionowania (zobacz *A.L. przeciwko Finlandii*, skarga nr 23220/04, § 37, wyrok z dnia 27 stycznia 2009 roku). Jak wielokrotnie stwierdził już Trybunał (zobacz między innymi, *Lüdi*, cytowany powyżej, str. 21, § 47), w pewnych okolicznościach może okazać się koniecznym odniesienie się do zeznań złożonych na etapie śledztwa. Jeżeli pozwany miał wystarczającą i odpowiednią możliwość zakwestionowania zeznań, czy to w momencie ich składania, czy na późniejszym etapie, dopuszczenie ich jako dowodu w postępowaniu sądowym samo w sobie nie stanowi naruszenia artykułu 6 § 1 i 3 (d) Konwencji. Następstwem tego jest jednak to, że w przypadku, gdy skazanie jest wyłącznie lub w decydującym stopniu oparte na zeznaniach złożonych przez osobę, której oskarżony nie miał możliwości przesłuchania, czy w trakcie dochodzenia czy na etapie procesu, jego prawo do obrony jest ograniczone w stopniu, który jest niezgodny z gwarancjami przewidzianymi przez Artykuł 6 Konwencji (zobacz *Saidi przeciwko Francji*, wyrok z dnia 20 września 1993 roku, Seria A nr. 261-C, str. 56-57, § § 43-44; *Luca przeciwko Włochom*, skarga nr 33354/96, § 40, 27 lutego 2001 roku; *Solakov przeciwko Bułgarii*, skarga nr 34209/96, § 53, ECHR 2002-V).

Dowody uzyskane z zeznań świadków w warunkach, w których prawo do obrony nie może zostać zagwarantowane w stopniu normalnie wymaganym przez Konwencję, należy jednak traktować z dużą ostrożnością (zobacz *Visser przeciwko Holandii*, skarga nr 26668/95, § 44, wyrok z dnia 14 lutego 2002 roku i *S.N. przeciwko Szwecji*, skarga nr 34209/96, § 53, ECHR 2002-V).

(b) Zastosowanie powyższych zasad do okoliczności sprawy

46. Wracając do okoliczności przedmiotowej sprawy, Trybunał zauważa, że sąd uznał za wartościowe zeznania złożone przez poszczególnych świadków, w szczególności przez W.P. podczas procesu toczącego się przed sądem austriackim. Ich wypowiedzi zostały odczytane w procesie dotyczącym skarżącego, a on nie miał możliwości ich bezpośredniego zakwestionowania. Szkodą jest, że sędzia nie uzasadnił swojego postanowienia odmowy osobistego przesłuchania W.P. i B.S., i umożliwienia zespołowi obrońców skarżącego zadawania im pytań (zobacz paragraf 16 powyżej).

47. Jednakże Trybunał uważa, że kwestionowane zeznania były tylko jednym z elementów obszernej ilości materiału dowodowego zebranego przed sądem krajowym. W szczególności sąd oparł się w dużej mierze na opiniach biegłych przedstawionych w łącznie przez dziewięciu biegłych. Większość dowodów przeciwko skarżącemu pochodziła z zarekwirowanego sprzętu i około 100 próbek substancji chemicznych występujących w laboratorium w B. Ponadto sąd przesłuchiwał innych świadków, których zeznania w trzydziestu trzech przypadkach zostały uznane za istotne dla ustalenia stanu faktycznego w sprawie. Wreszcie sąd miała do dyspozycji obszerny materiał dowodowy, w tym dowody z nagrań wideo, fotografie, zapisy przeszukiwania pomieszczeń i sprawozdań na temat wykorzystania psów policyjnych (zobacz paragraf 18 powyżej).

Trybunał zauważa również, że w postępowaniu branym pod uwagę skarżący został skazany za przestępstwa związane z produkcją leków, posiadaniem urządzeń do ich przechowywania i substancji używanych w tym celu. Obciążające zeznania W.P. i pozostałych świadków nie miały decydującego znaczenia dla uznania skarżącego winnym stawianych mu zarzutów. Należy zauważyć, że inne zarzuty związane z nielegalnym transportem substancji psychotropowych do Austrii i innych krajów europejskich oraz wprowadzaniem do obrotu narkotyków w tych krajach były rozpoznawane w innym postępowaniu (zobacz paragraf 10 powyżej).

48. Zatem, Sąd uznał sporne dowody za mające charakter alternatywny, wskazując, że skarżący dopuścił się przestępstwa, o które został oskarżony, a zeznania W.P. i pozostałych świadków, odczytane na rozprawie służył jedynie poparciu innych dowodów wskazujących na jego winę (zobacz podobieństwa i różnice w sprawie dotyczącej wykorzystywania seksualnego dzieci, *S.N. przeciwko Szwecji*, cytowany powyżej, § 52; 21508/02 *W.S. przeciwko Polsce*, skarga nr 21508/02 § 57, wyrok z dnia 19 czerwca 2007 roku; *A.L. przeciwko Finlandii*, cytowany powyżej, § § 41-44 i *A.S. przeciwko Finlandii*, skarga nr 40156/07, § § 66-67, wyrok z dnia 28 września 2010 roku).

49. W tych okolicznościach Trybunał uznał, że skazanie skarżącego nie było oparte wyłącznie lub w decydującym stopniu na zeznaniach świadków uzyskanych od władz austriackich (podobieństwa i różnice *Demski przeciwko Polsce*, skarg nr 22695/03, § 41, wyrok z dnia 4 listopada 2008 roku, *Van Mechelen i inni*, cytowany powyżej, str. 711, § 63).

50. Trybunał zauważa nadto, że skarżący wiedział o tożsamość tych świadków. Miał również dostęp do wszystkich zeznań wykorzystanych przez sąd, jako, że zostały one odczytane na rozprawie. Chociaż nie było to możliwe, aby skarżący mógł bezpośrednio zadawać pytania świadkom, zakwestionował jednak ich wiarygodność na rozprawie przed sądem i w swoich pismach procesowych, apelacji i kasacji.

Ponadto, Trybunał jest przekonany, że sądy krajowe oceniły zeznania w sprawie z należytą wymaganą starannością (zobacz paragraf 21 i 25 powyżej). Wzięły pod uwagę różne czynniki, istotne przy ocenie ich wiarygodności, prawdziwości i znaczenia w sprawie (zobacz *Gossa przeciwko Polska*, skarga nr 47986/99, § 62, wyrok z dnia 9 stycznia 2007 roku, *Bielaj przeciwko Polsce*, skarga nr 43643/04, § 61, wyrok z dnia 27 kwietnia 2010 roku).

51. Uwzględniając postępowanie jako całość, Trybunał uważa, że brak możliwości przesłuchania W.P. i pozostałych świadków na rozprawie, w okolicznościach przedmiotowej sprawy nie stanowi naruszenia prawa do obrony w takim stopniu, że spowodował naruszenie Artykułu 6 § 1 i 3 (d), rozpatrywanych łącznie. Dochodząc do tego wniosku po dogłębnej analizie okoliczności sprawy Trybunał uznał, że zeznania tych świadków nie miały w żadnej mierze decydującego znaczenia dla uznania skarżącego winnym stawianych mu zarzutów. Proces jako całość nie był zatem nierzetelny.

52. W związku z tym nie doszło do naruszenia artykułu 6 § 1 i 3 (d) Konwencji.

II. INNE ZARZUTY NARUSZENIA KONWENCJI

53. Skarżący zarzucił naruszenie artykułu 7 § 1 Konwencji. Podniósł, że sądy krajowe uznały, iż był zaangażowany w działalność przestępczą do dnia 15 grudnia 2000 roku; dzięki temu mogły zastosować nową ustawę, która wprowadziła surowszą karę i weszła w życie z dniem 12 grudnia 2000 roku.

54. Jednakże Trybunał przypomina, że zgodnie z Artykułem 19 Konwencji, jego obowiązkiem jest zapewnienie przestrzegania zobowiązań podjętych przez Umawiające się Strony Konwencji. W szczególności, nie należy do jego funkcji zajmowanie się błędami dotyczącymi faktów lub prawa rzekomo popełnionymi przez sąd krajowy, chyba, że w zakresie, w jakim mogą one naruszać prawa i wolności chronione przez Konwencję (zobacz *García Ruiz przeciwko Hiszpanii* [GC], skarga nr 30544/96, § 28, ECHR 1999 I, z dalszymi odniesieniami).

Trybunał uznaje, że okoliczności sprawy nie ujawniają żadnego naruszenia powyżej wspomnianych przepisów.

55. Wynika z tego, że ta część skargi jest oczywiście bezzasadna i musi zostać odrzucona zgodnie z Artykułem 35 § 3 i 4 Konwencji.

Z TYCH PRZYCZYN, TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Uznaje*, zarzut skarżącego, że odmówiono mu możliwość przesłuchania lub spowodowania przesłuchania świadków oskarżenia za dopuszczalny, a pozostałą część skargi za niedopuszczalną;
2. *Uznaje*, że nie doszło do naruszenia Artykułu 6 § 1 w związku z art. 6 § 3 Konwencji;

Sporządzono w języku angielskim, obwieszczone pisemnie 10 maja 2011 roku, zgodnie z Regułą 77 §§ 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Lawrence Early,
Kanclerz Sekcji

Nicolas Bratza,
Przewodniczący